

Ready 4Scho^ol

Alat za procjenu spremnosti za školu

Co-funded by
the European Union

NAZIV PROJEKTA

Poučavanje vještina spremnosti za školu korištenjem metoda bihevioralne analize

Broj projekta: 2023-1-CZ01-KA220-SCH-000156079

Izjava o ograničenju odgovornosti

Financirano sredstvima Europske unije. Izneseni stavovi i mišljenja su stavovi i mišljenja autora i ne moraju se podudarati sa stavovima i mišljenjima Europske unije ili Europske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Europska unija ni EACEA ne mogu se smatrati odgovornima za njih.

Web stranica: <https://ready4school.eu/>

Kontakt: ready4schoolerasmus@gmail.com

Ready4School Assessment Tool © 2024 Masarykova University, Sina Svetulka, Vimodo Ltd, Centar za autizam, INNOVATION HIVE, Odessa Regional Academy of In- Service Education licenciran je pod CC BY-NC-ND 4.0. Da biste vidjeli kopiju ove licence, posjetite <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

MASARYK
UNIVERSITY

Sadržaj

Sadržaj	2
Uvod: Podrška djeci prilikom prijelaza u učenje	3
Domene	3
Korištenje alata	4
Dodatna razmatranja	5
Prednosti korištenja alata	5
Rezultati	5
Dodatna razmatranja za poboljšanje	6
Primjer rezultata	6
Zaključci	8
Alat za procjenu vještina spremnosti za školu	9
Temeljne vještine	9
Vještine socijalne interakcije	10
Vještine samoregulacije i samozastupanja	11
Lista za izračun ukupnog broja bodova	12
Preporuke	12
Područje vještina A: Temeljne vještine	12
Područje vještina B: Vještine socijalne interakcije	14
Područje vještina C: Samoregulacija i vještine samozastupanja	16

Uvod: Podrška djeci prilikom prijelaza u učenje

Uspješan prijelaz u školsko okruženje zahtijeva neke temeljne, socijalne i samoregulacijske vještine kod djeteta. Alat za procjenu vještina školske spremnosti vrlo je vrijedan instrument za učitelje i druge njegovatelje koji žele precizno odrediti područja djetetovih snaga i ona područja u kojima im je potrebna dodatna podrška za razvoj takvih ključnih vještina.

Domene

Ovaj se alat fokusira na sljedeće domene:

A. Temeljne vještine

One su ključne za boravak i sudjelovanje u razrednom okruženju.

A1 Slijeđenje razrednih pravila: Razumijevanje očekivanja i ponašanje u skladu s očekivanjima.

A2 Slijeđenje višestrukih uputa (uputa u više koraka): Obrada i dovršavanje zadataka ključnih za akademski rad.

A3 Čekanje na pristup odrasloj osobi i/ili predmetima: Poštivanje granica i učenje odgode zadovoljstva/nagrade.

A4 Upravljanje vremenom: Dovršavanje aktivnosti unutar vremenskog okvira važno je za prijelaze i zadatke.

B. Vještine socijalne interakcije

Ključne za izgradnju pozitivnih odnosa s učiteljima i vršnjacima.

B1 Dijeljenje s vršnjakom: Promiče suradnju i pozitivne socijalne interakcije.

B2 Pozdravljanje i/ili pohvaljivanje vršnjaka: Inicira socijalnu povezanost i stvara ugodno okruženje.

B3 Prepoznavanje kada je netko povrijeđen/uznemiren (empatija): Gradi svijest o tuđim emocijama i potiče odgovarajuće reakcije.

B4 Traženje pažnje vršnjaka/pristupa nečemu: Prilazi drugima pristojno u svrhu igre ili interakcije.

C. Vještine samoregulacije i samozastupanja

Pomaže djetetu da se nosi s izazovima i traži podršku kada je to potrebno.

C1 Traženje pomoći u teškoj situaciji: Pokazuje vještine rješavanja problema i svijest o vlastitim potrebama.

C2 Traženje pažnje odraslih: Traži pomoć i gradi pozitivan odnos s učiteljima.

C3 Prihvatanje promjena: Prilagođavanje neizbježnim promjenama u rasporedu i aktivnostima smanjuje anksioznost.

C4 Korištenje strategija suočavanja u samouočenim izazovnim osjetilnim situacijama: Pokazuje samosvijest i regulaciju za primjereno sudjelovanje.

Vještine u ovoj procjeni organizirane su kako bi se istaknuo napredak potreban za uspjeh u predškolskom okruženju. Iako bi se neke od njih mogle naći i u drugim domenama, njihov položaj odražava njihovu primarnu funkciju:

- **Temeljne vještine:** *Stvorite osnovu za sudjelovanje i učenje.*
- **Vještine socijalne interakcije:** *Olakšajte pozitivne odnose između vršnjaka i učitelja.*
- **Vještine samoregulacije i samozastupanja:** *Podržite djetetovu emocionalnu dobrobit i sposobnost snalaženja u izazovnim situacijama.*

Korištenje alata

Ovaj alat koristi Likertovu skalu za svaku pojedinu vještinu omogućujući vam da ocijenite koliko često dijete pokazuje određeno ponašanje. Ljestvica se kreće od 1 (još ne) do 4 (dosljedno):

- **Još ne:** Dijete rijetko ili nikada ne pokazuje željeno ponašanje. Možda će mu trebati značajna podrška ili intervencija kako bi razvilo vještinu.
- **Ponekad/uz pomoć:** Dijete povremeno pokazuje ponašanje, ali često mu je potreban poticaj, podsjetnik ili pomoć odrasle osobe kako bi uspješno izvršilo zadatak.
- **Često:** Dijete većinu vremena pokazuje sposobnost, ali se i dalje može mučiti u nekim situacijama ili zahtijevati povremene podsjetnike.
- **Dosljedno:** Ovo je najpovoljniji ishod što ukazuje na to da dijete redovno samostalno pokazuje željeno ponašanje, u većini situacija i bez poticaja odraslih.

Evo koraka kako ga koristiti:

1. **Pročitajte opis vještine:** Svaki odjeljak jasno opisuje procijenjenu vještinu.
2. **Razmotrite djetetovo ponašanje:** Razmislite o tome koliko često dijete pokazuje opisanu vještinu.
3. **Odaberite odgovarajući rezultat:** Odaberite broj na Likertovoj skali koji najbolje odražava djetetovo ponašanje (1 - nikad, 2 - ponekad, 3 - često, 4 - gotovo uvijek).

Dodatna razmatranja

- **Dokumentirajte specifična zapažanja:** Ovo je opći alat za procjenu, stoga razmislite o dokumentiranju specifičnih zapažanja za svaku vještinu kako biste dobili sveobuhvatniju sliku.
- **Dob i razvoj:** Očekivana razina izvedbe može varirati ovisno o dobi i razvojnem stadiju djeteta. Imajte to na umu prilikom tumačenja rezultata.
- **Svi oblici komunikacije:** Razmotrite sve oblike komunikacije, uključujući govorni jezik, geste i socijalne interakcije. Djeca se izražavaju na različite načine!
- **Odjeljak za bilješke:** Postoji prostor za bilješke ili zapažanja za navođenje konkretnih primjera koji potvrđuju vaše procjene.

Prednosti korištenja alata

- **Identificira jake strane i slabosti:** Alat može projicirati djetetove jake strane i slabosti.
- **Informiranje o strategijama intervencije:** Naglašava područja u kojima bi djetetu bile potrebne intervencije za razvoj relevantnih vještina.
- **Prati napredak:** Ponovljena upotreba alata omogućuje praćenje napretka djeteta i mjerenje učinkovitosti svih provedenih intervencija.

Ovaj alat za procjenu vještina školske spremnosti mogao bi biti jedna od osnova koja će pomoći roditelju, učitelju i skrbniku da pomognu djetetu u pripremi za uspješno iskustvo školovanja.

Rezultati

Nakon što dovršite ovu evaluaciju, odjeljak s rezultatima trebao bi pružiti

- **Ukupne rezultate na pojedinim vještinama:** Sadrži tablicu ili grafikon koji je jasno predstavljen i koji sažima djetetove rezultate za sve procijenjene vještine.
- **Sažetak domene:** Pruža pregled djetetovog ukupnog učinka u tri domene: Temeljne vještine, Socijalna interakcija i Samoregulacija. To se može prikazati u opisnom ili grafičkom obliku.
- **Jake strane i područja za rast:** Navodi određena područja u kojima se dijete ističe i one vještine na kojima će vjerojatno morati malo poraditi.
- **Preporuke:** Navedite specifične intervencije ili aktivnosti koje bi mogle koristiti djetetu u područjima gdje njegov razvoj zaostaje.

Dodatna razmatranja za poboljšanje

Dobni rasponi: Možda će biti potrebno razviti blaže izmjene alata za procjenu prilagođene dobnim očekivanjima koja su prikladna za različite faze razvoja.

Kvalitativne napomene: Cijeli odjeljak za 'Bilješke' o svakoj vještini trebao bi vam omogućiti da zabilježite konkretne primjere i zapažanja koja bi pomogla u boljem razumijevanju djetetovog ponašanja.

Doprinos roditelja/skrbnika: Ovo može biti područje za dobivanje informacija od roditelja ili primarnih skrbnika u vezi s razvojem djetetovih vještina kod kuće.

Korištenje ovog alata za procjenu vještina školske spremnosti i pažljiva analiza rezultata dat će vam potrebne alate za rješavanje potreba svakog djeteta dok dijete gradi potrebne vještine kako bi prijelaz u školsko okruženje bio što lakši i uspješniji.

Primjer rezultata

Ime: Emily Johnson

Dob: 4 godine, 8 mjeseci

Datum ocjenjivanja: 12.09.2024

Rezultati vještina

Domena	Vještina	Rezultat
Temeljne vještine	A1. Pridržavanje pravila u skupini	3
	A2. Slijeđenje višestrukih uputa	2
	A3. Čekanje na pristup odrasloj osobi i/ili predmetima	3
	A4. Upravljanje vremenom	1
Vještine socijalne interakcije	B1. Dijeljenje s vršnjakom	4
	B2. Pozdrav i/ili pohvala vršnjaku	3
	B3. Prepoznavanje da je netko povrijeđen/uznemiren (empatija)	2

Vještine samoregulacije i samozastupanja	B4. Traženje pažnje vršnjaka/pristupa nečemu	3
	C1. Traženje pomoći u teškoj situaciji	3
	C2. Traženje pažnje odraslih	4
	C3. Prihvatanje promjena	2
	C4. Korištenje strategija suočavanja u samouočenim izazovnim osjetilnim situacijama	3

Sažetak domene

Temeljne vještine: Emily pokazuje neke temeljne vještine, ali će joj možda trebati dodatna podrška u slijeđenju višestrukih uputa i učinkovitom upravljanju vremenom.

Vještine socijalne interakcije: Emily se poboljšava u dijeljenju, započinjanju interakcije s vršnjacima i traženju pažnje odraslih. Možda će joj koristiti daljnji poticaj u prepoznavanju tuđih emocija.

Vještine samoregulacije i samozastupanja: Emily često može zatražiti pomoć kada joj je potrebna i prilagođava se promjenama u rutini uz određenu podršku. Razvija vještine u korištenju strategija suočavanja za izazovne osjetilne situacije.

Jake strane i područja za rast

Prednosti: Emily je velikodušna u dijeljenju, lijepo se ponaša u interakciji s odraslima i vršnjacima i može zatražiti pomoć kada se suoči s poteškoćama.

Područja za rast: Emily bi mogla imati koristi od više vježbanja slijeđenja višestrukih uputa, dovršavanja zadataka u razumnom vremenskom okviru, prepoznavanja kada su drugi uznemireni i učinkovitog korištenja strategija suočavanja sa senzornim izazovima.

Preporuke

Usredotočite se na višestruke upute: Pružite jasne i jednostavne upute podijeljene u manje korake. Modelirajte proces za Emily i po potrebi pružite vizualnu podršku.

Potičite upravljanje vremenom: Koristite mjerače vremena ili vizualne rasporede kako biste pomogli Emily da vizualizira koliko bi zadaci trebali trajati. Pružite povremene podsjetnike da ostane usredotočena tijekom aktivnosti.

Potičite emocionalnu svijest: Čitajte priče i razgovarajte o emocijama s Emily. Istaknite izraze lica i govor tijela kako biste joj pomogli razumjeti kako bi se drugi mogli osjećati.

Razvijajte strategije suočavanja: Identificirajte Emilyne osjetilne okidače. Pomozite joj da vježba i koristi umirujuće tehnike poput dubokog disanja ili osjetilnih alata (deke s utezima, slušalice za smanjivanje buke).

Zapamtite: Ovo je samo primjer jedne procjene. Kontinuirano promatranje i prilagodba strategija ključni su za podršku Emilynom razvoju u ovim važnim područjima vještina.

Zaključci

Alat za procjenu vještina spremnosti za školu, zajedno s pripadajućim planovima aktivnosti, pruža holistički okvir za procjenu i intervenciju u razvoju djeteta u temeljnim područjima kompetencija koja se smatraju ključnima za uspješan prijelaz u školu. U tu svrhu, tehnika identificira područja jakih strana i slabosti kako bi se formirale individualizirane intervencije koje mogu odgovoriti na specifične potrebe i potaknuti pozitivne promjene u ponašanju.

Usredotočujući se na osnovne, socioemocionalne i samoregulacijske vještine, korišteni istraživački alat bavi se trenutnim istraživanjima i najboljom praksom u ranom odgoju i obrazovanju. Dvije strategije koje stvaraju sigurno i inkluzivno okruženje za učenje, koje odgovara na potencijal svakog djeteta, su korištenjem vizualne podrške, pozitivnog potkrepljenja i individualiziranih instrukcija.

Ova je suradnja također važna za poboljšanje učinkovitosti intervencija i u smislu dosljednosti u različitim okruženjima. To također može djetetu dati vještine i samopouzdanje da bude dobro u školi i izvan nje.

Alati kao što su obrazovne aplikacije i AAC uređaji ići će još dalje kako bi pomogli djeci s prilično različitim stilovima učenja ili komunikacijskim potrebama. Oslanjanje na ove alate olakšat će život odgajateljima angažiranjem djece, poticanjem komunikacije i personalizacijom iskustva učenja svakog djeteta.

Alat za procjenu vještina spremnosti za školu, zajedno s planovima aktivnosti, djeluje kao pomoć za ljude koji se bave fazom ranog obrazovanja djece. S ovim cjelovitim alatom, odgajatelj ili njegovatelj bit će u boljem položaju da osigura da sva djeca dobiju priliku ostvariti svoj potencijal i postati uspješna na svom obrazovnom putu.

Alat za procjenu vještina spremnosti za školu

Temeljne vještine

Vještina	Opis	Primjer	Kriteriji	Rezultat
A1 Pridržavanje pravila ponašanja u skupini	Samostalno slijedi ustaljene rutine i očekivanja.	Tijekom jutarnjeg okupljanja dijete sjedi na tepihu i sluša učitelja bez ikakvih podsjetnika.	1 – Još ne: Rijetko se pridržava pravila, čak i uz podsjećanje. 2 - Ponekad/uz pomoć: Slijedi pravila uz česta podsjećanja. 3 - Često: Većinu vremena samostalno slijedi pravila. 4 - Dosljedno: Uvijek samostalno slijedi pravila.	1 2 3 4
A2 Slijeđenje višestrukih uputa (uputa u više koraka)	Razumije i slijedi upute s više jasno prezentiranih koraka.	Kada se od djeteta zatraži da izvrši aktivnost u više koraka, poput podizanja igračaka ili stavljanja prljave odjeće u košaru, dijete može izvršiti zadatak.	1 - Još ne: Rijetko slijedi višestruke upute. 2 - Ponekad/uz pomoć: Slijedi višestruke upute uz poticaj. 3 - Često: Većinu vremena neovisno slijedi višestruke upute. 4 - Dosljedno: Uvijek samostalno slijedi višestruke upute.	1 2 3 4
A3 Čekanje na pristup odrasloj osobi i/ili predmetima	Strpljivo čeka svoj red prilikom traženja pomoći odraslih ili pristupa zajedničkim predmetima.	Dijete čeka svoj red za korištenje ljuljačke na igralištu.	1 - Još ne: Nikada ne čeka strpljivo, grabi ili prekida. 2 - Ponekad/uz pomoć: Ponekad strpljivo čeka, treba česte podsjetnike. 3 - Često: Strpljivo čeka većinu vremena. 4 - Dosljedno: Uvijek strpljivo čeka svoj red.	1 2 3 4
A4 Upravljanje vremenom	Ostaje na zadatku i dovršava aktivnosti u razumnom vremenskom roku.	Dijete dovršava umjetnički projekt tijekom aktivnosti ostajući na zadatku i učinkovito koristeći svoje vrijeme da ga završi u razumnom vremenskom roku.	1 - Još ne: Rijetko dovršava aktivnosti na vrijeme. 2 - Ponekad/uz pomoć: Dovršava aktivnosti na vrijeme uz česta podsjećanja ili preusmjeravanja. 3 - Često: Većinom dovršava aktivnosti na vrijeme. 4 - Dosljedno: Uvijek dovršava aktivnosti u razumnom vremenskom roku.	1 2 3 4

Bilješke:

Vještine socijalne interakcije

Vještina	Opis	Primjer	Kriterija	Rezultat
B1 Dijeljenje s vršnjacima	Dragovoljno dijeli igračke, materijale ili prostor s drugima.	Kada se dijete igra sa svojom omiljenom igračkom, a drugo dijete pokaže interes za igru s njim, prvo dijete rado dijeli igračku s drugim djetetom, čak i ako se s igračkom teško rastaje. Kada radi aktivnost, voljno je podijeliti svoje materijale i radni prostor kako bi svi mogli raditi zajedno na postizanju zajedničkog cilja.	1 - Još ne: Nikad ne dijeli, želi sve zadržati za sebe. 2 - Ponekad/uz pomoć: Dijeli povremeno, treba ohrabrenje. 3 - Često: dijeli većinu vremena. 4 - Dosljedno: Uvijek dobrovoljno dijeli.	1 2 3 4
B2 Pozdravljanje i/ili pohvala vršnjacima	Na odgovarajući način inicira pozdrave ili daje komplimente vršnjacima.	Dijete pozdravlja svoje vršnjake govoreći: „Dobro jutro, kako si danas?“ ili „Bok, drago mi je što te vidim!“. Što se tiče komplimenata, mogli bi reći: „Sviđaju mi se tvoje cipele“ ili „Tvoj crtež je cool!“	1 - Još ne: Nikada ne pozdravlja ili ne daje komplimente vršnjacima. 2 - Ponekad/uz pomoć: Povremeno pozdravlja ili daje komplimente vršnjacima. 3 - Često: Često pozdravlja ili daje komplimente vršnjacima. 4 - Dosljedno: Uvijek pozdravlja ili daje komplimente vršnjacima na odgovarajući način.	1 2 3 4
B3 Prepoznavanje da je netko povrijeđen/uznemiren (empatija)	Primjećuje kada je netko tužan ili povrijeđen i pokazuje zabrinutost.	Kad dijete vidi svog prijatelja kako plače na igralištu, odmah prilazi prijatelju i pita što se dogodilo. Aktivno sluša i nudi utjehu tapšući prijatelja po leđima. Ili predlaže da odu učitelju po pomoć i ponudi se da prati svog prijatelja do učitelja.	1 - Još ne: Ne primjećuje kada su drugi uzrujani. 2 - Ponekad/uz pomoć: Povremeno obavijesti kada su drugi uznemireni. 3 - Često: Primjećuje i pokazuje zabrinutost za druge koji su često uznemireni. 4 - Dosljedno: Uvijek primjećuje i pokazuje brigu za druge koji su uznemireni.	1 2 3 4
B4 Traženje pažnje kolega/pristupa nečemu.	Pristojno traži od vršnjaka pažnju ili pristup nečemu.	Dijete traži pažnju od svog vršnjaka govoreći: „Hej, možeš li se igrati sa mnom?“ ili „Želiš li zajedno ovo raditi?“ Također mogu koristiti neverbalne znakove poput dodirivanja prijatelja po ramenu ili uspostavljanja kontakta očima kako bi privukli pažnju.	1 - Još ne: Nikada ne pita pristojno, grabi ili zahtijeva. 2 - Ponekad/uz pomoć: Ponekad pristojno pita, treba podsjećanje. 3 - Često: Većinu vremena pristojno pita. 4 - Dosljedno: Uvijek pristojno traži pažnju ili pristup nečemu.	1 2 3 4
Bilješke:				

Vještine samoregulacije i samozastupnja

Vještina	Opis	Primjer	Kriterija	Rezultat
C1 Traženje pomoći u teškoj situaciji	Traži pomoć od odrasle osobe kada se suoči s poteškoćama u zadatku ili u nekoj situaciji.	Dijete nosi jaknu, ali se bori i osjeća se frustrirano. Okrene se odgajatelju/ici i kaže: „Oprostite, možete li mi pomoći?“ Odgajatelj/ica zatim nudi pomoć i podršku kako bi pomogao/la djetetu.	1 - Još ne: Nikada ne traži pomoć, bori se samostalno. 2 - Ponekad/uz pomoć: Povremeno traži pomoć, može prvo biti frustrirano. 3 - Često: Većinu vremena traži pomoć kada je to potrebno. 4 - Dosljedno: Uvijek traži pomoć kada se suoči s poteškoćama.	1 2 3 4
C2 Traženje pažnje odraslih.	Mirno prilazi odrasloj osobi kako bi dobilo pažnju za svoje potrebe.	Dijete vidi svog odgajatelja/icu preko puta sobe i želi mu/joj pokazati crtež koji je napravilo. Dijete prilazi odgajatelju/ici i kaže: „Oprostite, mogu li vam nešto pokazati?“ Odgajatelj/ica tada djetetu posvećuje punu pažnju, sluša što govori i divi se njegovom crtežu.	1 - Još ne: Nikada ne prilazi odraslima mirno, može plakati ili vikati za dobivanje pažnje. 2 - Ponekad/uz pomoć: Ponekad mirno prilazi odraslima, može biti frustriran. 3 - Često: Odraslima mirno prilazi većinu vremena. 4 - Dosljedno: Uvijek mirno prilazi odraslima kako bi zatražilo pažnju.	1 2 3 4
C3 Prihvatanje promjena	Prilagođava se promjenama u rutini ili rasporedu s minimalnim poteškoćama.	Dijete je prihvatilo da su njihovi odgajatelji otkazali planirani odlazak u park zbog lošeg vremena.	1 - Još ne: Uzruja se ili frustrira promjenama u rutini ili rasporedu. 2 - Ponekad/uz pomoć: Potrebno mu je dosta vremena da se prilagodi promjenama u rutini ili rasporedu. 3 - Često: Prilagođava se promjenama u rutini ili rasporedu uz određenu podršku. 4 - Dosljedno: Uvijek se prilagođava promjenama u rutini ili rasporedu uz minimalne poteškoće.	1 2 3 4
C4 Korištenje strategija suočavanja u samouočenim i izazovnim osjetilnim situacijama	Koristi strategije suočavanja u samouočenim izazovnim osjetilnim situacijama.	Dijete nosi slušalice za poništavanje buke kako bi blokiralo glasnu buku ili koristi deku s utezima kako bi se osjećalo smireno u preplavljujućim situacijama.	1 - Još ne: Ima poteškoća s prepoznavanjem okidača i ne koristi strategije suočavanja. Ponekad/uz pomoć: 2 - Ponekad identificira okidače, ali rijetko koristi strategije suočavanja. 3 - Često: Identificira okidače i povremeno koristi strategije suočavanja. 4 - Dosljedno: Identificira okidače i dosljedno koristi strategije suočavanja za nošenje s izazovnim osjetilnim situacijama.	1 2 3 4
Bilješke:				

List za izračun ukupnog broja bodova

Domena	Ukupni rezultat
A. Temeljne vještine	___/16
B. Vještine socijalne interakcije	___/16
C. Vještine samoregulacije i samozastupanja	___/16

Preporuke

Ovdje možete naći preporuke za odgojitelje zajedno s relevantnim referencama poglavlja i nastavnim planovima iz vodiča za kurikulum:

Područje vještina A: Temeljne vještine

- **A1 Slijeđenje pravila u skupini:**

- **Dosljedno (4):** Nastavite jačati pozitivno ponašanje. Ponudite mu mogućnost da pomaže ili vodi (npr. pomaže oko zadataka, ima zaduženja) kako biste ojačali poštivanje pravila. Poglavlje 2: *Ciljana ponašanja* pruža više informacija o slijeđenju pravila. **Plan aktivnosti 1** može se koristiti za dodatno jačanje ove vještine.
- **Često (3):** Po potrebi dajte blage podsjetnike na pravila. Koristite vizualna pomagala ili socijalne priče kako biste ojačali očekivanja. Pogledajte Poglavlje 2: *Ciljana ponašanja* za smjernice o podučavanju slijeđenja pravila. **Plan aktivnosti 1** može se prilagoditi kako bi omogućio dodatnu vježbu.
- **Ponekad/uz pomoć (2):** Podijelite pravila na manje korake. Koristite vizualne znakove i modeliranje kako biste naučili dijete kako ih slijediti. Ponudite češće pohvale čak i za male uspjehe. Poglavlje 2: *Ciljana ponašanja* pruža strategije za podučavanje višestrukih uputa. **Plan aktivnosti 1** može se pojednostaviti i usredotočiti na manji broj pravila.
- **Još ne (1):** Podučavajte pravila eksplicitno i pojedinačno. Usredotočite se na jedno ili dva pravila odjednom. Koristite vizualne rasporede i dosljedne rutine kako biste osigurali strukturu i predvidljivost. Pogledajte Poglavlje 2: *Ciljana ponašanja* za smjernice o uspostavljanju rutina i očekivanja. **Plan aktivnosti 1** može se prilagoditi za usmjeravanje na osnovne rutine i očekivanja.

- **A2 Slijeđenje (višestrukih) uputa:**

- **Dosljedno (4):** Postupno povećavajte složenost uputa. Pružite mogućnosti za samostalno rješavanje problema i donošenje odluka.
- **Često (3):** Koristite vizualne podršku (npr. slikovne kartice, liste za provjeru) kako biste djetetu pomogli da zapamti korake. Podijelite upute na manje dijelove kojima je lakše upravljati.
- **Ponekad/uz pomoć (2):** Koristite jednostavan jezik i jasne geste. Modelirajte svaki korak uputa i po potrebi pružite praktičnu pomoć. Pogledajte Poglavlje 2: *Ciljana ponašanja* za strategije poticanja i ukidanja poticaja. **Plan aktivnosti 2** može se koristiti za pružanje ciljane vježbe u slijeđenju višestrukih uputa.
- **Još ne (1):** Započnite s jednostrukim uputama i postupno povećavajte složenost. Koristite pjesme ili rime kako biste upute učinili privlačnijima. Ponudite neposredno pozitivno potkrepljenje za slijeđenje uputa. Pogledajte 2: *Vodiči za ciljanu ponašanje* učinkovito koristi potkrepljenje. **Plan aktivnosti 2** može se pojednostaviti za usmjeravanje na jednostruke upute.
- **A3 Čekanje na pristup odrasloj osobi i/ili predmetima:**
 - **Dosljedno (4):** Uvedite izazovnije zadatke čekanja (npr. dulje čekanje, čekanje u grupi). Podučavajte tehnikama samoumirivanja (npr. duboko udisanje, brojanje) u situacijama kada je čekanje teško.
 - **Često (3):** Koristite vizualne mjerače vremena kako biste vrijeme čekanja učinili konkretnijim. Uvedite ometajuće aktivnosti dok dijete čeka. Pogledajte Poglavlje 2: *Ciljana ponašanja* za informacije o vizualnim rasporedima i redoslijedima aktivnosti. **Plan aktivnosti 3** može se koristiti za vježbanje vještina čekanja na strukturiran način.
 - **Ponekad/uz pomoć (2):** Ponudite izbore kako biste djetetu dali osjećaj kontrole (npr. "Želiš li čekati ovdje ili tamo?"). Koristite socijalne priče za podučavanje koncepta čekanja. **Plan aktivnosti 3** može se prilagoditi tako da uključuje više vizualne podrške i kraće vrijeme čekanja.
 - **Još ne (1):** Započnite s kratkim vremenima čekanja i postupno ih povećavajte. Uparite čekanje s željenom aktivnošću kako biste ga učinili podnošljivijim. Upotrijebite vizualni prikaz "prvo/zatim" da biste prikazali redoslijed događaja. Pogledajte 2: *Ciljano ponašanje* raspravlja o korištenju vizualne podrške za podučavanje čekanja. **Plan aktivnosti 3** može se pojednostaviti za usmjeravanje na kratka razdoblja čekanja i vrlo poželjne predmete.

- **A4 Upravljanje vremenom:**

- **Dosljedno (4):** Zadaajte djetetu složenije zadatke koji zahtijevaju dulje vrijeme dovršenja. Potaknite samostalno upravljanje vremenom i postavljanje ciljeva (npr. "Da vidimo koliko blokova možeš složiti prije nego što se mjerač vremena isključi").
- **Često (3):** Koristite vizualne mjerače vremena kako biste jasno pokazali koliko je vremena preostalo za dovršavanje aktivnosti. Ponudite izbor aktivnosti unutar određenog vremenskog okvira kako biste djetetu dali osjećaj kontrole. Pogledajte Poglavlje 2: *Ciljana ponašanja* za informacije o vizualnim rasporedima i redoslijedima aktivnosti. **Plan aktivnosti 10** može se koristiti za uvođenje koncepta upravljanja vremenom i dnevnih rasporeda.
- **Ponekad/uz pomoć (2):** Podijelite aktivnosti na manje dijelove s jasnim vremenskim ograničenjima za svaki dio. Pružite verbalne podsjetnike i smjernice kako biste pomogli djetetu da ostane na pravom putu. **Plan aktivnosti 10** može se prilagoditi tako da se usredotoči na kraće aktivnosti i češće provjere.
- **Još ne (1):** Započnite s kratkim, visoko strukturiranim aktivnostima koje imaju jasan početak i kraj. Koristite vizualne rasporede i dosljedne rutine kako biste pomogli djetetu da predvidi prijelaze i razvije osjećaj za vrijeme. Poglavlje 2: *Ciljana ponašanja* raspravlja o korištenju vizualnih potpora za podučavanje upravljanja vremenom. **Plan aktivnosti 10** može se pojednostaviti kako bi se usredotočio na osnovne rutine i kratke, predvidljive aktivnosti.

Područje vještina B: Vještine socijalne interakcije

- **B1 Dijeljenje s vršnjacima (Y):**

- **Dosljedno (4):** Potaknite dijete da počne dijeliti s vršnjacima. Naučite složenije scenarije dijeljenja (npr. dijeljenje više predmeta, pregovaranje o izmjenama).
- **Često (3):** Potaknite dijete na dijeljenje i pružite mu pozitivno potkrepljenje. Modelirajte dijeljenje s drugom djecom i koristite igranje uloga za vježbanje.
- **Ponekad/uz pomoć (2):** Koristite strukturirane aktivnosti dijeljenja s jasnim pravilima i očekivanjima. Pružite vizualnu podršku (npr. slikovne kartice koje prikazuju dijeljenje) i puno pohvala za pokušaje dijeljenja. **Plan aktivnosti 4** može se koristiti za vježbanje dijeljenja u strukturiranom i podržavajućem okruženju.
- **Još ne (1):** Započnite s aktivnostima paralelne igre u kojima se djeca međusobno igraju sa sličnim igračkama. Modelirajte dijeljenje putem lutkarske igre ili s

odraslom osobom od povjerenja. Pogledajte Poglavlje 2: *Ciljana ponašanja* za smjernice o poticanju dijeljenja i socijalne interakcije. **Plan aktivnosti 4** može se prilagoditi tako da se usredotoči na paralelnu igru i modeliranje ponašanja dijeljenja.

- **B2 Pozdrav i/ili pohvala vršnjaku:**

- **Dosljedno (4):** Potaknite dijete da češće inicira pozdrave i komplimente i u različitim okruženjima (npr. tijekom igre, prijelaza). Uvedite složeniji socijalni jezik (npr. "Sviđa mi se tvoj crtež jer...").
- **Često (3):** Dajte podsjetnike i poticaje za pozdravljanje i komplimente vršnjacima. Modelirajte različite vrste pozdrava i komplimenata i vježbajte kroz igranje uloga.
- **Ponekad/uz pomoć (2):** Koristite socijalne priče i vizualne znakove kako biste naučili pozdrave i komplimente. Uparite dijete s vršnjakom koji može modelirati ove vještine. Pogledajte Poglavlje 2: *Ciljana ponašanja* za strategije poticanja socijalne interakcije. **Plan aktivnosti 5** može se koristiti za podučavanje i vježbanje pozdrava i komplimenta.
- **Još ne (1):** Započnite s neverbalnim pozdravima (npr. mahanje, osmijeh) i postupno uvodite verbalne pozdrave. Koristite pjesme, rime ili lutke za vježbanje pozdrava i komplimenata na zabavan i interaktivan način. **Plan aktivnosti 5** može se pojednostaviti kako bi se usredotočio na neverbalne pozdrave i osnovne socijalne interakcije.

- **B3 Prepoznavanje da je netko povrijeđen/uznemiren (empatija):**

- **Dosljedno (4):** Potaknite dijete da ponudi pomoć i utjehu vršnjacima koji su uznemireni. Razgovarajte o različitim emocijama i kako bi se mogli osjećati u različitim situacijama. Pogledajte **plan aktivnosti 6** za aktivnosti za poticanje empatije i razumijevanja emocija.
- **Često (3):** Koristite vizualnu podršku (npr. kartice s emocijama, knjige o osjećajima) kako biste pomogli djetetu da prepozna i imenuje emocije. Potaknite dijete da ponudi pomoć ili utjehu i pohvalite ga za njegov trud. **Plan aktivnosti 6** može se prilagoditi kako bi se usredotočio na prepoznavanje osnovnih emocija jednostavne odgovore.
- **Ponekad/uz pomoć (2):** Modelirajte empatiju kroz svoje interakcije s djetetom i drugom djecom. Koristite jednostavan jezik za razgovor o osjećajima (npr. "Tužan je jer je izgubio svoju igračku"). Pružite djetetu prilike da vježba tješjenje drugih (npr.

nuđenje zagrljaja ili maramice). **Plan aktivnosti 6** može se pojednostaviti kako bi se usredotočio na osnovno prepoznavanje emocija i jednostavne odgovore.

- **Još ne (1):** Započnite imenovanjem vlastitih emocija i razgovorom o tome kako se osjećate u različitim situacijama. Zajedno s djetetom čitajte knjige ili gledajte videozapise o osjećajima. Koristite igranje uloga za vježbanje prepoznavanja i reagiranja na različite emocije. **Plan aktivnosti 6** može se koristiti za uvođenje koncepta emocija i pružanje temelja za razvoj empatije.
- **B4 Traženje pažnje vršnjaka/pristupa nečemu:**
 - **Dosljedno (4):** Potaknite dijete da započne složenije socijalne interakcije s vršnjacima kao što je pridruživanje igri koja je u tijeku ili nuđenje nove ideje za igru.
 - **Često (3):** Dajte djetetu upute i podsjetnike da koristi pristojne fraze kada traži pažnju ili pristup predmetima (npr. "Mogu li se i ja igrati, molim vas?"). Igrajte različite scenarije kako biste vježbali ove vještine. Pogledajte Poglavlje 2: *Ciljana ponašanja* za smjernice o promicanju socijalne interakcije. **Plan aktivnosti 7** može se koristiti za podučavanje i vježbanje traženja pažnje vršnjaka i pristupa predmetima.
 - **Ponekad/uz pomoć (2):** Naučite dijete jednostavnim frazama za traženje pažnje ili pristupa (npr. "Mogu li doći na red?"). Koristite vizualne znakove ili socijalne scenarije kako biste im pomogli da zapamte što reći. **Plan aktivnosti 7** može se prilagoditi tako da uključuje više vizualne podrške i pojednostavljeni jezik.
 - **Još ne (1):** Započnite s neverbalnim znakovima kako biste privukli pažnju (npr. tapkanje vršnjaka po ramenu ili pokazivanje na igračku). Postupno uvodite jednostavne verbalne zahtjeve s razvijanjem djetetovih komunikacijskih vještina. **Plan aktivnosti 7** može se prilagoditi tako da se usredotoči na neverbalnu komunikaciju i postupno uvodi verbalne zahtjeve.

Područje vještina C: Samoregulacija i vještine samozastupanja

- **C1 Traženje pomoći u teškoj situaciji (Y):**
 - **Dosljedno (4):** Naučite dijete prepoznati različite vrste problema i razmišljati o rješenjima. Potaknite ih da zatraže pomoć prije nego što postanu previše frustrirani.
 - **Često (3):** Dajte određene upute kako biste potaknuli dijete da zatraži pomoć (npr. "Možeš li mi reći oko čega ti je potrebna pomoć?"). Pohvalite ih što su na odgovarajući način zatražili pomoć.

- **Ponekad/uz pomoć (2):** Naučite jednostavne fraze za traženje pomoći (npr. "Pomozite mi, molim vas"). Koristite vizualne znakove ili "karticu pomoći" koju dijete može predstaviti odrasloj osobi.
- **Još ne (1):** Započnite tako što ćete naučiti dijete da podigne ruku ili koristi neverbalni znak kako bi naznačilo da mu je potrebna pomoć. Uparite traženje pomoći sa željenom aktivnošću ili potkrepljenjem. Pogledajte Poglavlje 2: *Ciljana ponašanja* za strategije podučavanja komunikacijskih vještina. **Plan aktivnosti 8** može se izravno koristiti za podučavanje vještine traženja pomoći.
- **C2 Traženje pažnje odraslih:**
 - **Dosljedno (4):** Naučite dijete sofisticiranijim načinima privlačenja pažnje (npr. uključivanje u razgovor, nuđenje pomoći). Potaknite ih da pričekaju prikladno vrijeme da zatraže pažnju.
 - **Često (3):** Potaknite dijete da koristi određene fraze za traženje pažnje (npr. "Oprostite", "Mogu li vam nešto pokazati?"). Pružite pozitivno potkrepljenje za korištenje ovih fraza. Pogledajte Poglavlje 2: *Ciljana ponašanja* za smjernice za poticanje i potkrepljivanje. **Plan aktivnosti 9** može se koristiti za podučavanje djece kako na odgovarajući način zatražiti pažnju odraslih.
 - **Ponekad/uz pomoć (2):** Naučite dijete da nježno tapka odraslu osobu po ramenu ili koristi signalnu karticu kako bi privukao njihovu pažnju. Koristite socijalne priče ili vizualne rasporede kako biste pokazali kada zatražiti pažnju. Pogledajte Poglavlje 2: *Ciljana ponašanja* za informacije o vizualnim rasporedima i alternativnim metodama komunikacije. **Plan aktivnosti 9** može se prilagoditi s više vizualne podrške i pojednostavljenim uputama.
 - **Još ne (1):** Započnite s učenjem djeteta da podigne ruku ili koristi neverbalni znak kako bi ukazao na to da mu je potrebna pažnja. Ponudite djetetu trenutnu pažnju kada dijete koristi ovaj znak na odgovarajući način. Razmislite o korištenju strategija uparivanja iz Poglavlja 2: *Ciljana ponašanja* kako biste izgradili pozitivnu povezanost s učiteljem. **Plan aktivnosti 9** može se pojednostaviti kako bi se usredotočio na osnovne neverbalne znakove za traženje pažnje.
- **C3 Prihvatanje promjena:**
 - **Dosljedno (4):** Uvedite neočekivane promjene u raspored i pohvalite dijete za prilagodbu. Naučite vještine suočavanja s razočaranjem ili frustracijom. Pogledajte Poglavlje 2: *Ciljana ponašanja* za informacije o karticama kojima se najavljuju

promjene ili pripremaju promjene (najava). **Plan aktivnosti 11** može se koristiti za uvođenje i vježbanje prihvatanja promjena na strukturiran način.

- **Često (3):** Dajte upozorenja prije prijelaza i promjena u aktivnostima. Koristite vizualne rasporede kako biste pomogli djetetu da predvidi promjene i pripremi se za njih. Poglavlje 2: *Ciljana ponašanja* raspravlja o korištenju vizualnih rasporeda i redoslijeda aktivnosti. **Plan aktivnosti 11** može se prilagoditi tako da uključuje češća upozorenja i vizualnu podršku.
- **Ponekad/uz pomoć (2):** Ponudite izbore kako biste djetetu dali osjećaj kontrole tijekom prijelaza (npr. "Želiš li se postrojiti prvi ili posljednji?"). Koristite umirujuće strategije (npr. duboko udisanje, brojanje) kako biste pomogli djetetu da upravlja teškim emocijama. **Plan aktivnosti 11** može se pojednostaviti i usredotočiti na vježbanje prijelaza s poželjnim aktivnostima.
- **Još ne (1):** Započnite s vrlo malim promjenama i postupno povećavajte učestalost i složenost promjena. Koristite socijalne priče i igranje uloga kako biste vježbali suočavanje s promjenama. Pogledajte Poglavlje 2: *Ciljana ponašanja* za smjernice o korištenju socijalnih priča i vizualne podrške. **Plan aktivnosti 11** može se prilagoditi tako da se usredotoči na uvođenje koncepta promjene pomoću jednostavnih vizualnih elemenata i socijalnih priča.
- **C4 Korištenje strategija suočavanja u samouočenim izazovnim osjetilnim situacijama:**
 - **Dosljedno (4):** Potaknite dijete da samostalno identificira senzorne okidače i odabere odgovarajuće strategije suočavanja. Naučite ih kako se zalagati za svoje osjetilne potrebe. **Plan aktivnosti 12** može se koristiti za daljnji razvoj ovih vještina.
 - **Često (3):** Potaknite dijete da koristi određene strategije suočavanja (npr. pauza, korištenje *fidget* igračke, duboko disanje) kada je preopterećeno. Pogledajte Poglavlje 2: *Ciljana ponašanja* za senzorno mapiranje i informacije o odmorima od kretanja. **Plan aktivnosti 12** može se prilagoditi tako da se usredotoči na vježbanje ovih strategija u različitim situacijama.
 - **Ponekad/uz pomoć (2):** Stvorite senzorno ugodno okruženje s određenim područjima za smirivanje i osjetilnim alatima. Ponudite djetetu izbor strategija suočavanja i pomozite im da ih vježbaju. Poglavlje 2: *Ciljana ponašanja* raspravlja o senzornim strategijama i stvaranju senzorno prihvatljivog okruženja. **Plan aktivnosti 12** može se pojednostaviti kako bi se usredotočio na uvođenje osjetilnih alata i osnovne strategije smirivanja.

- **Još ne (1):** Pomozite djetetu da prepozna svoje senzorne okidače i reakcije. Uvedite senzorne alate i strategije smirivanja na razigran i neprijeteći način. Pogledajte Poglavlje 2: *Ciljana ponašanja* za smjernice o senzornom mapiranju i stvaranju senzorno prihvatljivog okruženja. **Plan aktivnosti 12** može se prilagoditi tako da se usredotoči na osjetilno istraživanje i prepoznavanje umirujućih aktivnosti.